

Advies wetsontwerp openingsuren in kleinhandel

Samenvatting standpunt:

De VVSG ontving adviesvraag over wetsontwerp openingsuren in kleinhandel. Bij het toepassingsgebied vragen we private bureaus voor telecommunicatie te behouden en kassaloze winkels toe te voegen. We stellen ons vragen bij de meerwaarde van de verruimde openingsuren. Gemengde activiteiten behoeven geen specifieke oplossing/bepalingen. De problematiek van de schijndagbladhandelaars kan best niet aangepakt worden via de voorliggende complexe constructie dan wel door de uitzondering uit de wet te halen en de krantenwinkel te beschouwen als een “gewone” kleinhandelszaak. De mogelijkheden voor steden en gemeenten om afwijkende sluitingsuren op te leggen aan bepaalde soorten vestigingen worden best geclusterd in 1 artikel waarbij algemeen sluitingsuur mogelijk is.

1. Context

VVSG ontving in juni 2025 via de FOD Economie een adviesvraag van de minister van Middenstand en KMO's, Eléonore Simonet over een wetsontwerp tot wijziging van de wet openingsuren van 10 november 2006 betreffende de openingsuren in de handel, ambacht en dienstverlening.

De adviestertermijn is kort. Deze nota bevat een overzicht van onze bemerkingen. VVSG vraagt een bespreking ten gronde over dit belangrijk wetsontwerp.

2. Toepassingsgebied

2.1. Globaal

De wet openingsuren is van toepassing op kleinhandel.

2.2. Private bureaus voor telecommunicatie

De private bureaus voor telecommunicatie zijn niet langer opgenomen in het toepassingsgebied bij het wetsontwerp.

Voorstel VVSG
behouden bij toepassingsgebied

Toelichting
Het lijkt de VVSG voorbarig om deze te schrappen. Er zijn immers in steden nog wel vergunningsplichtige “belwinkels”.

Deze omschrijving wordt ook best afgestemd met de regelgeving bestuurlijke handhaving. Zie art. 2 28° van Koninklijk besluit van 22 april 2024 betreffende de economische sectoren en activiteiten op basis waarvan een politieverordening kan worden uitgevaardigd overeenkomstig artikel 119ter van de Nieuwe Gemeentewet 28° "De telecom, telefoonherstelling en telefoonaccessoire zaken":¹

2.3. Kassaloze winkels

In de huidige bepalingen en in het voorliggend wetsontwerp is hierover niks opgenomen. Strikt genomen lijken ze niet onder de wet te vallen omdat er geen gelijktijdige fysieke aanwezigheid van verkoper en consument is. Zij kunnen dus onbeperkt openen.

Voorstel VVSG:

toevoegen aan toepassingsgebied

Toelichting

Dit is een opkomend fenomeen waarvan best nagegaan wordt of het niet wenselijk is deze winkels ook op te nemen bij het toepassingsgebied. Aangezien er de facto dezelfde producten worden verkocht als in een gewone supermarkt lijkt het logisch om deze aan dezelfde reglementering te onderwerpen.

Belangrijk hierbij is het begrip kassaloze winkel zorgvuldig te omschrijven zodat het onderscheid met bv. een automaten(shop) duidelijk is (deze laatste richten zich doorgaans op een of enkele specifieke producten).

2.4. Inrichtingen voor seksueel genot aan volwassenen

"Seksuitbatingen voor volwassenen" zijn sinds de wetswijziging van 2023 verrassend toegevoegd aan het toepassingsgebied van de wet openingsuren. Dit was een zeer onduidelijke omschrijving.

In het wetsontwerp is het gewijzigd naar "inrichtingen voor seksueel genot aan volwassenen" maar het blijft een zeer onduidelijke en warrige omschrijving.

Dit is de voorliggende omschrijving:

"De wet is ook van toepassing op elke inrichting waarvan de activiteiten erop gericht is seksueel genot aan volwassenen te verschaffen, zoals seksshops, loveshops, inrichtingen voor erotische shows, iedere voor het publiek toegankelijke vestigingseenheid die bestemd is voor de uitbating van erotische shows of de verkoop van erotische of seksartikelen of voor de verstrekking van erotische of seksuele diensten."

¹ Memorie van toelichting iedere inrichting, met uitzondering van vestigingen van geregistreerde telecomoperatoren, waar in hoofd- of nevenactiviteit simkaarten en/of herlaadkaarten aangeboden worden die uitgegeven zijn door een telecomoperator die uitsluitend op vooraf betaalde basis mobiele elektronische communicatiediensten aanbiedt, al dan niet in combinatie met de verkoop van telecommunicatiemiddelen (smartphone, gsm, tablet...) en/of -accessoires (hoofdtelefoon, hoesjes...) en/of dienstverlening m.b.t. telecommunicatiemiddelen (herstel van onderdelen, installeren van applicaties, activiteiten als belwinkel, het registreren van simkaarten...).

Voorstel VVSG:

behouden in toepassingsgebied met accurate afbakening en heldere begripsomchrijving

Toelichting

- onduidelijkheden: wat is verschil tussen seksshops en loveshops? Wat is verschil tussen inrichtingen voor erotische shows en iedere voor het publiek toegankelijke vestigingseenheid die bestemd is voor de uitbating van erotische shows?
- publiek toegankelijke vestigingseenheid die bestemd is voor de verkoop van erotische of seksartikelen: dit valt naar onze mening onder kleinhandel en hoeft dus geen aparte vermelding.
- afbakening: afstemmen met bepalingen in de regelgeving bestuurlijke handhaving. Zie art. 2 9° en 10° van Koninklijk besluit van 22 april 2024 betreffende de economische sectoren en activiteiten op basis waarvan een politieverordening kan worden uitgevaardigd overeenkomstig artikel 119ter van de Nieuwe Gemeentewet 9° de seksuitbatingen;

NB Apart artikel nodig? In het wetsontwerp staan deze inrichtingen in apart artikel (art. 4). Kan dit niet behouden blijven onder artikel 2?

10° de seksinrichtingen;²

2.5. Gemengde activiteiten

Voor gemengde activiteiten voorziet het wetsontwerp een "oplossing": Wanneer een kleinhandelsactiviteit die onder artikel 6 valt, uitgeoefend wordt in combinatie met een activiteit die niet binnen het toepassingsgebied van de wet valt, valt het geheel van die activiteiten niet binnen het toepassingsgebied van de wet, voor zover de activiteit die niet binnen het toepassingsgebied van de wet valt, ten minste 40% van het jaarlijkse zakencijfer vertegenwoordigt.

Voorstel VVSG:

Artikel schrappen. Elke activiteit zijn eigen toepassingsregels laten volgen

Toelichting

Er was inderdaad geen wettelijke basis voor gemengde activiteiten.

Het voorliggend voorstel is niet wenselijk:

- 40 % van het jaarlijkse zakencijfer:

² Memorie van toelichting: 9° "De seksuitbatingen": iedere inrichting die gericht is op het aanbieden van seksuele dienstverlening of handelingen, al dan niet tegen betaling. Als voorbeelden van een seksuitbating kunnen worden beschouwd: - bordelen; - parenclubs; - erotische massagesalons; - daghotels of inrichtingen voor kortverblijf. 10° "De seksinrichtingen": iedere inrichting waarin vertoningen, voorstellingen en vermakelijkheden van pornografische aard plaatsvinden al dan niet tegen betaling, onder welke vorm ook. Als voorbeelden van een seksinrichting kunnen worden beschouwd: - seksshops; - seksbioscopen; - seks theaters; - peepshows; - erotische vertoningen; - paaldansvertoningen.

- Waarom slechts 40% en niet minstens 50%? De hoofdactiviteit zou toch diensten moeten zijn.
- Wie gaat dit controleren?
- Hoe ga je om met beginnende zaken die nog geen jaarlijks zakencijfer hebben?
- Met deze bepaling kunnen alle dienstensectoren voor maximum 60% van hun jaarlijks zakencijfer producten verkopen. Niet wenselijk en kan mogelijks deur openzetten naar het omzeilen van de wet openingsuren voor verkoop van producten.
- In de praktijk zijn er met de huidige regels zelden problemen met gemengde activiteiten.

VVSG stelt voor dat bij gemengde activiteiten elke activiteit zijn eigen toepassingsregels volgt: kleinhandelsactiviteiten en de verkoop van producten volgen de wettelijke bepaalde openingsuren, buiten deze openingsuren zijn dienstenactiviteiten mogelijk maar dus zonder de verkoop van producten. Dit moet duidelijk gecommuniceerd worden en eenduidig toegepast door verschillende controlediensten.

3. Verruiming openingsuren en afschaffen wekelijkse rustdag

3.1. Verruiming openingsuren

In het wetsontwerp worden de openingsuren verruimd van 20uur naar 22uur.

Los van de maatschappelijke wenselijkheid heeft de VVSG hierbij volgende vragen en bemerkingen

- Wat is de meerwaarde van deze verruimde openingsuren? De huidige openingsuren worden nauwelijks volledig gebruikt. Zelden zijn winkels open tot 20u (of 21u op vrijdag)
- Is er zicht op welke sectoren vragende partij zijn voor deze uitbreiding?
- Is een uitbreiding nodig als de wekelijkse rustdag afgeschaft wordt? Met het afschaffen van wekelijkse rustdag kunnen consumenten 7/7 winkelen
- De uitbreiding tot 22uur via een gemeentelijk reglement bestaat al in heel wat toeristische centra en badplaatsen. Is de uitbreiding ook nodig in steden en gemeenten die geen toeristisch centrum of badplaats zijn?
- In de huidige wetgeving zijn 15 afwijkingen op sluitingstijden mogelijk. In de huidige praktijk maken steden en gemeenten hier nauwelijks gebruik van
- Indien uitbreiding tot 22uur vraagt de VVSG om de uitzondering voor krantenwinkels in artikel 16 te schrappen en deze te beschouwen als gewone kleinhandelszaken
- Indien er algemene uitbreiding tot 22uur komt, lijkt het de VVSG niet langer nodig om in artikel 15 nog langer de mogelijkheid te voorzien voor maximum 15 gemeentelijke afwijkingen op de sluitingsuren. In de praktijk waren deze afwijkingen beperkt tot 22uur (ipv 20uur).
- NB Bij verruiming openingsuren lijkt aanpassing arbeidswet en nachtarbeid wenselijk.

3.2. Afschaffen wekelijkse rustdag

Het voorliggend wetsontwerp voorziet het afschaffen van de huidige verplichte wekelijkse rustdag.

Los van de maatschappelijke wenselijkheid heeft de VVSG hierbij volgende vragen en bemerkingen:

- De huidige situatie waarbij handelaar om de 3 weken van wekelijkse rustdag kan veranderen zonder enige verplichte kennisgeving aan overheden is in de praktijk sowieso moeilijk te controleren
- Het afschaffen van de wekelijkse rustdag is een administratieve vereenvoudiging. Steden en gemeenten moeten niet langer jaarlijks maximum 15 afwijkingen wekelijkse rustdag voorzien.
- NB Arbeidswetgeving: blijft het verbod tewerkstelling op zondag voor bepaalde sectoren van kracht?

4. Uitzonderingen obv verkochte producten.

4.1. Krantenwinkels

In de huidige wet is een uitzondering voorzien voor vestigingen waarvan de hoofdactiviteit (i.e. meer dan 50 % van het jaarlijks zakencijfer) bestaat uit de verkoop van kranten, tijdschriften, tabak en rookwaren, telefoonkaarten en producten van de Nationale Loterij.

In het voorliggend wetsontwerp schuift men een nieuwe omschrijving naar voor:

Art. 16 § 2. Het verbod is evenmin van toepassing op:

1° onverminderd artikel 18, de vestigingseenheden die voldoen aan de volgende cumulatieve voorwaarden:

- a) de verkoop van kranten en week- en maandbladen vormt een aanbod van minstens 200 verschillende titels met een actuele verschijningsdatum (met inbegrip van de laatste twee gepubliceerde nummers);*
- b) de ruimte voorbehouden aan de tentoonstelling van de kranten en week- en maandbladen en aan boeken, schrijfwaren, kaarten, tabaksproducten en aanverwanten, elektronische sigaretten en producten op basis van nicotine en aan producten van de Nationale Loterij en sportwedenschappen bedraagt minimum 50 % van de netto verkoopoppervlakte ;*

De VVSG heeft heel wat bedenkingen bij deze bepalingen over krantenwinkels.

Vooreerst is er de problematiek van de “schijndagbladhandelaars” waarbij bepaalde vestigingen opereren als krantenwinkels om zich te beroepen op de uitzondering van artikel 16 en te ontsnappen aan gemeentelijke reglementering.

De oplossing voor deze schijndagbladhandelaars is eenvoudig: haal de uitzondering voor krantenwinkels uit de wet openingsuren en beschouw het als een gewone kleinhandelszaak. De wettelijke openingsuren lijken ruim voldoende te zijn voor krantenwinkels en dit a fortiori wanneer openingsuren uitgebreid zouden worden tot 22uur. Een krantenwinkel lijkt baat te hebben bij een vroeg openingsuur (wettelijk mag kleinhandel open om 5u00) en minder bij late/nachtelijke openingsuren.

Mocht de uitzondering behouden blijven, zijn er ook heel wat vragen bij de definitie van krantenwinkels (zonder deze zo te benoemen)

- Niet afgestemd met andere wetgeving. Er is nood aan een coherente, eenduidige omschrijving van een krantenwinkel in verschillende regelgevingen.
In de wetgeving bestuurlijke handhaving ³ hanteert men deze omschrijving:
20° "De dagbladhandelszaken": iedere inrichting die als hoofdzaak minimaal actuele pers (dagbladen, weekbladen, maandbladen) verkoopt alsook tabaksproducten, en/of telefoonkaarten en/of producten van de Nationale Loterij en/of andere weddenschappen aanbiedt.
In de wetgeving kansspelen⁴ is volgende voorwaarde bepaald om kansspelen te kunnen aanbieden in krantenwinkels
3° de dagbladhandelaar minstens 200 verschillende titels van dag-, week- en maandbladen met actuele verschijningsdatum te koop aanbiedt en uitstalt en de jaaromzet uit de verkoop van deze titels minstens 25.000 euro bedraagt;
Andere aspecten die opgenomen zijn in regelgeving kansspelen maar niet in dit wetsontwerp: jaaromzet van de verkoop van deze 200 titels bedraagt minstens 25.000 euro per jaar, sportweddenschappen: max. 1/5de totale ruimte en niet meer dan 10 m²
- Waarom is er geen enkele verwijzing naar NACE-codes bij de omschrijving van krantenwinkels?
- De verplichting inzake 50 % van het jaarlijks zakencijfer is in het wetsontwerp niet langer van toepassing op krantenwinkels maar blijft wel behouden bij andere uitzonderingen: is daar een specifieke reden voor?
- 50% van de netto verkoopoppervlakte: hoe wordt dit bepaald en wie gaat dit controleren?
- Duidelijk mee opnemen in de definitie dat kruiswoordraadsels, spelletjesboekjes, boekjes met sudoku's,...NIET horen tot de groep 'kranten en tijdschriften', veel winkels hebben enkel een aanbod van dit type, en verkopen geen kranten. Ook minstens bepalen dat er kranten verkocht moeten worden, en niet enkel maandbladen.

4.2. Overige uitzonderingen art. 16

Er zijn nog uitzonderingen voorzien indien de hoofdactiviteit (50 % van het jaarlijks zakencijfer) de verkoop van bepaalde productgroepen omvat.

Vragen hierbij:

- Wie controleert het jaarlijks zakencijfer? Wat met startende ondernemingen waarvan het jaarlijks zakencijfer nog niet gekend is?

³ art. 2 20° van Koninklijk besluit van 22 april 2024 betreffende de economische sectoren en activiteiten op basis waarvan een politieverordening kan worden uitgevaardigd overeenkomstig artikel 119ter van de Nieuwe Gemeentewet

- Koninklijk Besluit van 17 februari 2022 tot vaststelling van de omschrijving van de nevenactiviteit uitgeoefend door boekhandelaars

- Uitzondering a) dragers van audiovisuele werken met inbegrip van de verhuur ervan en videospelen: onduidelijk wat hiermee bedoeld wordt
- Uitzondering b) brandstof en olie voor autovoertuigen;
c) elektriciteit in laadstations voor elektrische en hybride voertuigen;
Wat is het verschil met de uitzondering in art. 16 §1 f)?

5. Gemeentelijke reglementen

Gemeenten kunnen op basis van de wet openingsuren een gemeentelijk reglement aannemen met bepalingen over sluitingsuren en vergunning voor nachtwinkels, krantenwinkels, inrichtingen voor seksueel genot. Toeristische centra en badplaatsen kunnen ook een gemeentelijk reglement voor dagwinkels aannemen.

5.1. Sluitingsuren

Gemeenten kunnen op basis van artikel 6 afwijkende sluitingsuren opleggen voor nachtwinkels.

VVSG vraagt de mogelijkheid tot afwijkende sluitingsuren via gemeentelijk reglement te behouden voor de private bureaus voor telecommunicatie (cf. supra)

Voor andere sectoren (krantenwinkels, inrichtingen voor seksueel genot) is er een mogelijkheid tot afwijkende sluitingsuur via artikel 18 § 2 en dit enkel in een afgebakend gebied.

VVSG pleit ervoor om alle bepalingen inzake afwijkende sluitingsuren op te nemen in artikel 6 en ook voor krantenwinkels en inrichtingen voor seksueel genot een algemeen sluitingsuur te kunnen voorzien.

5.2. Voorafgaande vergunning

Met de vorige wetwijziging is het toepassingsgebied van de voorafgaande vergunning verruimd (ook krantenwinkels met ruimere openingsuren en inrichtingen voor seksueel genot).

Voor krantenwinkels is het makkelijker om de uitzondering uit de wet openingsuren te halen waardoor er geen noodzaak meer is tot voorafgaande vergunning.

De bevoegdheid voor deze vergunning ligt bij het college van burgemeester en schepenen. In andere wetgeving (bvb. bestuurlijke handhaving) ligt de bevoegdheid bij de burgemeester.

6. Controle/handhaving/sanctie

Het reglement voor dagwinkels in toeristische centra en badplaatsen kan enkel gehandhaafd worden met GAS (gemeentelijke administratieve sancties)

Inbreuken op het reglement met voorafgaande vergunning worden beschouwd als gemengde inbreuken.

VVSG stelt volgende vereenvoudiging voor:

- Alles wat met gemeentelijke reglementen te maken heeft: GAS
- Alles wat niet met gemeentelijke reglementen te maken heeft: economische inspectie

Contactinfo:

Stefan Thomas,
stafmedewerker economie

stefan.thomas@vvsg.be

02/211.55.65

0478/99.99.61